Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
PEDRO CRUZ VILLALÓN
της 8ης Σεπτεμβρίου 2011 [1]

Υπόθεση C-347/10

A. Salemink
κατά
Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

[αίτηση του Rechtbank Amsterdam (Κάτω Χώρες) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Κοινωνική ασφάλιση των διακινούμενων εργαζομένων — Υποχρεωτική ασφάλιση — Άρνηση χορηγήσεως παροχών λόγω ανικανότητας προς εργασία — Εργαζόμενοι απασχολούμενοι σε εξέδρες γεωτρήσεως για την άντληση φυσικού αερίου στην παρακείμενη της αιγιαλίτιδας ζώνης κράτους μέλους υφαλοκρηπίδα»

Περιεχόμενα

I — Το νομικό πλαίσιο 2

A— Το διεθνές δίκαιο 2

B — Το δίκαιο της Ένωσης 3

Γ — Η εθνική νομοθεσία 3

II — Τα πραγματικά περιστατικά 4

III — Το προδικαστικό ερώτημα 5

IV — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου 6

V — Επιχειρήματα 7

VI — Εκτίμηση 8

A — Εισαγωγικές παρατηρήσεις 8

B — Το διεθνές δίκαιο ως σημείο αφετηρίας: η υφαλοκρηπίδα ως πεδίο ασκήσεως των κυριαρχικών εξουσιών των κρατών 9

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

Γ — Συνέπειες για το δίκαιο της Ένωσης 11

Δ — Οι αρμοδιότητες των Κάτω Χωρών στην υφαλοκρηπίδα 13

Ε — Η πιθανή πολλαπλότητα των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως και το θεμέλιό τους 13

ΣΤ — Το δίκαιο των Κάτω Χωρών ως εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία στην παρακείμενη της ακτής τους υφαλοκρηπίδα. Συνέπειες που απορρέουν από την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. . . 14

VII — Πρόταση 17

1. Η νομολογία Prodest [2] και Aldewereld [3] μπορεί να δώσει στην παρούσα υπόθεση απάντηση στηριζόμενη στο κριτήριο της υπάρξεως ειδικού δεσμού μεταξύ της σχέσεως εργασίας και της έννομης τάξεως ενός κράτους μέλους. Ωστόσο, εναλλακτικά, το ερώτημα του Rechtbank Amsterdam μπορεί επίσης να προσφέρει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να αποφανθεί επί της νομικής φύσεως της υφαλοκρηπίδας [4] ως πεδίου ασκήσεως της κυριαρχίας των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, ως πεδίου της εδαφικής εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης (άρθρο 52, παράγραφος 1, ΣΕΕ).

2. Εάν, όπως προτείνω με τις ανά χείρας προτάσεις, η υφαλοκρηπίδα πρέπει να θεωρείται «έδαφος της Ενώσεως» για τους σκοπούς της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της παραχώρησαν τα κράτη μέλη, η νομική κατάσταση των εργαζομένων που απασχολούνται στην εκμετάλλευση των φυσικώς πηγών της δεν μπορεί να διαφέρει από την κατάσταση των εργαζομένων που εργάζονται στο *stricto sensu* έδαφος ενός κράτους μέλους. Ή, για να είμαι περισσότερο ακριβής, το καθεστώς ασφαλίσεως των εν λόγω εργαζομένων δεν επιδέχεται άλλες διαφοροποιήσεις πέραν αυτών που είναι συμβατές προς τις ελευθερίες τις οποίες κατοχυρώνουν οι Συνθήκες υπό το φως του κανονισμού 1408/71.

I – Το νομικό πλαίσιο

Α – *Το διεθνές δίκαιο*

3. Το άρθρο 77, παράγραφος 1, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας ορίζει:

«Το παράκτιο κράτος ασκεί στην υφαλοκρηπίδα κυριαρχικά δικαιώματα προς τον σκοπό της εξερευνήσεως και εκμεταλλεύσεως των φυσικών πόρων αυτής.»

2 — Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984, 237/83 (Συλλογή 1984, σ. 3153).

3 — Απόφαση της 29ης Ιουνίου 1994, C-60/93 (Συλλογή 1994, σ. I-2991).

4 — Η υφαλοκρηπίδα, δυνάμει του άρθρου 76, παράγραφος 1, της συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας (στο εξής: σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας) που υπεγράφη στο Μοντέγκο Μπέυ (Ιαμαϊκή) στις 10 Δεκεμβρίου 1982, άρχισε να ισχύει στις 16 Νοεμβρίου 1994, επικυρώθηκε από τις Κάτω Χώρες στις 28 Ιουνίου 1996 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 98/392/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου1998 (ΕΕ L 179, σ. 1), «αποτελείται από τον θαλάσσιο βυθό και το υπέδαφός του που εκτείνεται πέραν της χωρικής του θάλασσας [αιγιαλίτιδας ζώνης] καθ' όλη την έκταση της φυσικής προεκτάσεως του χερσαίου [...] εδάφους [του παράκτιου κράτους] μέχρι του εξωτερικού ορίου του υφαλοπλαισίου ή σε μια απόσταση 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσεως από τις οποίες μετρείται το πλάτος της [αιγιαλίτιδας ζώνης] όπου το εξωτερικό όριο του υφαλοπλαισίου δεν εκτείνεται μέχρι αυτήν την απόσταση».

4. Παρεμφερής είναι η διατύπωση του άρθρου 2, παράγραφος 1, της συμβάσεως για την υφαλοκρηπίδα (στο εξής: ΣΥ)[5]:

«Το παράκτιον κράτος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα επί της υφαλοκρηπίδος προς τον σκοπόν εξερευνήσεως ταύτης ως και εκμεταλλεύσεως των φυσικών αυτής πόρων.»

Β – *Το δίκαιο της Ένωσης*

5. Το άρθρο 13 του κανονισμού 1408/71 ορίζει[6]:

«1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14γ και 14στ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14 έως 17:

α) το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή αν η επιχείρηση ή ο εργοδότης που το απασχολεί έχει την έδρα της ή την κατοικία του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους·

[…]»

Γ – *Η εθνική νομοθεσία*

6. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του Ziektewet (νόμου περί παροχών ασθενείας, στο εξής: ZW), ως «εργαζόμενος» νοείται το φυσικό πρόσωπο ηλικίας κάτω των 65 ετών που απασχολείται σε θέση εργασίας ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου. Το άρθρο 3, παράγραφος 2, του ZW ορίζει ότι όποιος εργάζεται εκτός των Κάτω Χώρων δεν θεωρείται εργαζόμενος, εκτός εάν κατοικεί στις Κάτω Χώρες και ο εργοδότης του κατοικεί ή εδρεύει επίσης στις Κάτω Χώρες.

Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (νόμου περί εργασίας και εισοδήματος αναλόγως της ικανότητας προς εργασία, στο εξής: WIA) επιβάλλει την υποχρεωτική ασφάλιση του μισθωτού. Το δε άρθρο 8, παράγραφος 1, του WIA θεωρεί ως μισθωτό, για τους σκοπούς του WIA, τον «εργαζόμενο κατά την έννοια του ZW».

7. Δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, του WIA, υπάρχει η δυνατότητα προαιρετικής ασφαλίσεως στην περίπτωση προσώπου κάτω των 65 ετών που δεν μπορεί να θεωρηθεί μισθωτός υπό την έννοια του ZW, η υποχρεωτική ασφάλεια του οποίου έχει λήξει, που διαμένει εκτός των Κάτω Χωρών και συνδέεται με σύμβαση εργασίας μέγιστης διάρκειας πέντε ετών με εργοδότη που διαμένει ή έχει την έδρα του στις Κάτω Χώρες.

5 — Υπεγράφη στη Γενεύη στις 29 Απριλίου 1958 και τέθηκε σε ισχύ στις 10 Ιουνίου 1964 (Ηνωμένα Έθνη, Συλλογή συμβάσεων, τόμος 499, σ. 311).

6 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας και του κανονισμού, όπως τροποποιήθηκε και επικαιροποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), που τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1606/98 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998 (ΕΕ L 209, σ. 1).

8. Ο Wet arbeid mijnbouw Noordzee (νόμος περί της εργασίας στις βιομηχανίες αντλήσεως στην Βόρεια Θάλασσα, στο εξής: «WAMN») δεν προβλέπει την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση για εργαζομένους που απασχολούνται στο ολλανδικό τμήμα της υφαλοκρηπίδας. Το άρθρο 2 του εν λόγω νόμου ορίζει ότι το ολλανδικό δίκαιο που διέπει τις συμβάσεις εργασίας εφαρμόζεται στη σύμβαση εργασίας μισθωτού. Για την εφαρμογή των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, τεκμαίρεται ότι η εργασία που παρέχεται από μισθωτό είναι εργασία που ασκείται στο έδαφος των Κάτω Χωρών. Ο WAMN δεν έχει ανάλογη διάταξη για την ολλανδική εκ του νόμου κοινωνική ασφάλιση.

9. Το άρθρο 7 της συμβάσεως περί κοινωνικής ασφαλίσεως που συνήφθη μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Ισπανίας στις 5 Φεβρουαρίου 1974 ορίζει ότι επί των μισθωτών που εργάζονται στο έδαφος ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη έχει εφαρμογή η νομοθεσία του εν λόγω μέρους, έστω και αν κατοικούν στο έδαφος του άλλου μέρους ή έστω και αν ο εργοδότης ή η έδρα της επιχειρήσεως, όπου αυτοί εργάζονται, βρίσκεται στο έδαφος του άλλου μέρους.

II – Τα πραγματικά περιστατικά

10. Ο A. Salemink, Ολλανδός υπήκοος, εργάστηκε από το 1996 ως νοσοκόμος για λογαριασμό μιας ολλανδικής επιχειρήσεως σε εξέδρα αντλήσεως φυσικού αερίου ευρισκόμενη επί της παρακείμενης της αιγιαλίτιδας ζώνης των Κάτω Χωρών υφαλοκρηπίδας.

11. Στις 10 Σεπτεμβρίου 2004, ο A. Salemink, μέχρι τότε κάτοικος Κάτω Χωρών, μετέφερε την κατοικία του στην Ισπανία.

12. Ενόσω διέμενε στις Κάτω Χώρες, ο A. Salemink καλυπτόταν από την υποχρεωτική ασφάλιση που προέβλεπε η ολλανδική εργατική νομοθεσία (άρθρο 3 του ZW).

13. Κατόπιν υποβολής αιτήσεώς του, και με ισχύ από 4 Οκτωβρίου 2004, ο A. Salemink καλυπτόταν από την προαιρετική ασφάλιση δυνάμει του WAO.

14. Με απόφαση της 15ης Ιουλίου 2005, το Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (ίδρυμα διαχειρίσεως των ασφαλειών για μισθωτούς, στο εξής: UWV) τερμάτισε, λόγω μη καταβολής των αντίστοιχων εισφορών από τον A. Salemink, την εν λόγω κάλυψη από 4 Δεκεμβρίου 2004. Ο A. Salemink δεν προσέβαλε την ανωτέρω απόφαση.

15. Στις 15 Μαΐου 2006, ο A. Salemink ζήτησε εκ νέου από το UWV την κάλυψη της προαιρετικής ασφαλίσεως, αίτημα το οποίο απορρίφθηκε ως εκπρόθεσμο με απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006. Στις 11 Μαρτίου 2008, το UWV απέρριψε ως απαράδεκτη, λόγω παρόδου της σχετικής προθεσμίας, τη διοικητική ένσταση που είχε ασκήσει ο A. Salemink κατά της ανωτέρω απορριπτικής αποφάσεως. Ο A. Salemink δεν άσκησε προσφυγή κατά της ανωτέρω αποφάσεως που απέρριψε την αίτησή του ως απαράδεκτη.

16. Στις 24 Οκτωβρίου 2006, ο A. Salemink δήλωσε ασθένεια ζητώντας, στις 11 Σεπτεμβρίου 2007, τη σχετική παροχή που προέβλεπε ο WIA. Με απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2007, το UWV απέρριψε το αίτημα αυτό με το αιτιολογικό ότι, από την ημερομηνία της μεταφοράς της κατοικίας του στην Ισπανία, δεν εμπίπτει πλέον στην υποχρεωτική ασφάλιση.

17. Με απόφαση της 12ης Μαρτίου 2008, το UWV απέρριψε ως αβάσιμη τη διοικητική ένσταση που άσκησε ο A. Salemink κατά της αποφάσεως της 11ης Οκτωβρίου 2007. Κατόπιν αυτού, ο A. Salemink άσκησε προσφυγή κατά της ανωτέρω αποφάσεως.

18. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο A. Salemink υποστήριξε ότι δικαιούται να λάβει παροχή λόγω ανικανότητας προς εργασία επικαλούμενος τον κανονισμό 1408/71. Κατά την άποψή του, το UWV πρέπει να θεωρήσει την ολλανδική ζώνη της υφαλοκρηπίδας ως τμήμα του ολλανδικού εδάφους, επικαλούμενος δε συναφώς την προπαρατεθείσα απόφαση Aldewereld και την πρακτική που ακολουθεί το Sociale Verzekeringsbank (ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων, στο εξής: SVB) που θεωρεί ότι καλύπτονται από την κοινωνική ασφάλιση, από 1ης Ιανουαρίου 2006, οι εργαζόμενοι που παρέχουν την εργασία τους στην ολλανδική ζώνη της υφαλοκρηπίδας (επονομαζόμενη «διευρυμένη πολιτική»).

19. Το δε UWV υποστήριξε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι ο A. Salemink δεν είχε ασφαλιστεί, όπως προέβλεπε ο WIA, την πρώτη ημέρα της εφαρμογής του (24 Οκτωβρίου 2008, δύο έτη μετά τη δήλωση περί ασθενείας).

20. Περαιτέρω, φρονεί ότι η απόφαση Aldewereld δεν έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση στον βαθμό που δεν συντρέχει θετική σύγκρουση νόμων μεταξύ κρατών τα οποία θεωρούν εαυτά αρμόδια, αλλά, αντιθέτως, αρνητική σύγκρουση. Κατά την άποψή του, δεν έχει εφαρμογή ούτε η απόφαση Weber[7], η οποία αφορούσε ζήτημα αρμοδιότητας και όχι, όπως εν προκειμένω, τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας.

III – Το προδικαστικό ερώτημα

21. Βάσει των ανωτέρω, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει το ακόλουθο ερώτημα:

«Προσκρούει στους κανόνες του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου που αποβλέπουν στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ειδικότερα δε στους κανόνες που περιέχονται στους τίτλους I και II του κανονισμού 1408/71, καθώς και τα άρθρα 39 ΕΚ και 399 ΕΚ (νυν, αντιστοίχως, άρθρα 45 ΣΛΕΕ και 52 ΣΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 355 ΣΛΕΕ), κατάσταση όπου ο μισθωτός που εργάζεται εκτός του εδάφους των Κάτω Χωρών σε σταθερή εγκατάσταση επί της ολλανδικής υφαλοκρηπίδας για εργοδότη εγκατεστημένο στις Κάτω Χώρες δεν είναι ασφαλισμένος στο εθνικό καθεστώς ασφαλίσεως εργαζομένων, απλώς και μόνον επειδή δεν κατοικεί στις Κάτω Χώρες, αλλά σε άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω στην Ισπανία), ακόμη και αν έχει την ολλανδική ιθαγένεια και ακόμη και αν του παρέχεται δυνατότητα προαιρετικής ασφαλίσεως στην ουσία υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που ισχύουν για την υποχρεωτική ασφάλιση;»

22. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η Επιτροπή, με έγγραφα της 11ης Ιουλίου και της 30ής Σεπτεμβρίου 2009, του απέστειλε ορισμένες παρατηρήσεις επ' αφορμή της διαδικασίας που κινήθηκε κατά των Κάτω Χωρών λόγω μη συμμορφώσεως προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο α', και του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμούς 1408/71, καθώς και των άρθρων 45 και 48 ΣΛΕΕ[8]:

α) Σε σχέση προς το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, η Επιτροπή υποστήριξε ότι, δεδομένου ότι ο εν λόγω κανονισμός τηρεί σιγή ως προς το ζήτημα αυτό, οι δραστηριότητες που ασκούνται στην υφαλοκρηπίδα που ανήκει σε κράτος μέλος πρέπει να θεωρούνται ως ασκούμενες στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, αφού τούτο συνάγεται από τις αρχές του δημόσιου διεθνούς δικαίου που διέπουν την υφαλοκρηπίδα. Επομένως, για την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων η υφαλοκρηπίδα ανήκει στο ολλανδικό έδαφος και έχει εφαρμογή το ολλανδικό δίκαιο κοινωνικής ασφαλίσεως. Επιπλέον, το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚ δύναται να επεκταθεί πέραν του εδάφους ενός κράτους μέλους στο μέτρο που ένα κράτος μέλος ασκεί τα κυριαρχικά του δικαιώματα, όπως έκρινε το Δικαστήριο στην απόφαση Kramer της 14ης Ιουλίου 1976.

7 — Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2002, C-37/00 (Συλλογή 2002, σ. I-203).

8 — C-141/10, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου (ΕΕ της 19ης Ιουνίου 2010 C 161, σ. 119).

β) Σε σχέση προς τον κανονισμό 1408/71, η Επιτροπή υποστήριξε, ερειδόμενη στην απόφαση Aldewereld του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 1994, ότι έχει εφαρμογή εν προκειμένω έστω και αν ήθελε θεωρηθεί ότι η υφαλοκρηπίδα δεν ανήκει στο ολλανδικό έδαφος.

γ) Τέλος, η Επιτροπή τόνισε ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι απαγορεύοντες τις δυσμενείς διακρίσεις κανόνες του κοινοτικού δικαίου έχουν εφαρμογή ακόμη και σε επαγγελματικές δραστηριότητες που ασκούνται εκτός του εδάφους της Κοινότητας όταν, παρά ταύτα, υπάρχει αρκούντως στενός σύνδεσμος της εργασιακής σχέσεως προς το έδαφος αυτό (αποφάσεις Prodest, Lopes da Veiga [9] και Aldewereld). Εν προκειμένω, βάσει της αποφάσεως Weber, υπάρχει στενός σύνδεσμος προς την ολλανδική έννομη τάξη. Κατά την Επιτροπή, το ειδικό καθεστώς που εφαρμόζεται στις εξέδρες γεωτρήσεως οδηγεί στην πράξη σε έμμεση δυσμενή διάκριση κατά παράβαση του άρθρου 39, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, δεδομένου ότι το καθεστώς αυτό εφαρμόζεται σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις μόνο σε μετακινούμενους εργαζομένους και όχι σε Ολλανδούς εργαζομένους που απασχολούνται στις ίδιες εξέδρες γεωτρήσεως και που διαμένουν στις Κάτω Χώρες. Επί της κατηγορίας αυτής έχει εφαρμογή η γενική ολλανδική νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως, πράγμα που σημαίνει ότι οι ασφαλισμένοι σε αυτήν μπορούν να εισπράττουν όλες τις παροχές που προβλέπει το ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Ενώ όλοι οι μισθωτοί που εργάζονται σε εξέδρες γεωτρήσεως πρέπει να εξομοιώνονται προς αυτούς που εργάζονται στο ολλανδικό έδαφος, η επιβολή της προϋποθέσεως κατοικίας προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση στη διευρυμένη κοινωνικοασφαλιστική προστασία αποτελεί συγκεκαλυμμένη μορφή δυσμενούς διακρίσεως λόγω ιθαγενείας.

23. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 3a του ZW παρέχει δικαίωμα για ασφάλιση μόνο στο μέτρο που το δικαίωμα αυτό απορρέει από το διεθνές δίκαιο. Ως εκ τούτου, διερωτάται σε ποιο βαθμό το διεθνές δίκαιο (ιδίως το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως) παρέχει τη βάση για ένα τέτοιο δικαίωμα.

24. Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η απόφαση Weber θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 δεν περιορίζεται στο έδαφος των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά εκτείνεται επίσης και στην υφαλοκρηπίδα. Ωστόσο, το rechtbank αμφιβάλλει για την ορθότητα της ερμηνείας αυτής.

25. Κατά τα λοιπά, το αιτούν δικαστήριο δέχεται ότι η εξεταζόμενη εθνική ρύθμιση ενδέχεται να απάδει προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, δεδομένου ότι ο A. Salemink απώλεσε ένα πλεονέκτημα το οποίο είχε ενόσω διέμενε στις Κάτω Χώρες. Επομένως, διερωτάται εάν αυτή η ασυμβατότητα μετριάζεται από το γεγονός ότι ο A. Salemink είχε τη δυνατότητα να υπαχθεί στην προαιρετική ασφάλιση.

IV – Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

26. Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Ιουλίου 2010.

27. Παρατηρήσεις υπέβαλαν ο A. Salemink, το UWV, η Επιτροπή, καθώς και η Ισπανική, η Ελληνική και η Ολλανδική Κυβέρνηση.

28. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 14ης Ιουνίου 2011, παρέστησαν και ανέπτυξαν προφορικά τα επιχειρήματά τους οι εκπρόσωποι του A. Salemink, του UWV, της Ολλανδικής, της Ελληνικής και της Ισπανικής Κυβερνήσεως, καθώς και της Επιτροπής.

9 — Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1989, 9/88 (Συλλογή 1989, σ. 2989).

V – Επιχειρήματα

29. Ο A. Salemink εμμένει στην άποψή του ότι εφαρμόζεται το ολλανδικό δίκαιο, υποστηρίζοντας ότι η κατάστασή του είναι παρεμφερής προς αυτήν όσων εργάζονται σε ολλανδικά πλοία και υπάγονται υποχρεωτικά στο ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

30. Το UWV, η Ισπανική, η Ελληνική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, έθιξαν το ζήτημα του καθεστώτος που εφαρμόζεται στην υφαλοκρηπίδα και, συγκεκριμένα, το ζήτημα του εάν η δραστηριότητα που ασκείται στην εν λόγω υφαλοκρηπίδα πρέπει να θεωρείται ως ασκούμενη στο έδαφος των Κάτω Χωρών.

31. Συναφώς, το UWV και η Ολλανδική Κυβέρνηση απορρίπτουν τη δυνατότητα αυτή επικαλούμενη τον περιορισμένο χαρακτήρα των κυριαρχικών δικαιωμάτων που ασκούν τα κράτη επί της υφαλοκρηπίδας, αφενός, και το γεγονός ότι το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 περιορίζεται στο έδαφος των κρατών μελών, αφετέρου. Περαιτέρω, τόσο το UWV όσο και η Ολλανδική Κυβέρνηση αρνούνται τη δυνατότητα εφαρμογής εν προκειμένω της νομολογίας Weber και Aldewereld. Εν πάση περιπτώσει, η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι ο A. Salemink παρείχε την εργασία του στο έδαφος των Κάτω Χωρών, ο κανονισμός 1408/71, στον βαθμό που ρυθμίζει μόνο συγκρούσεις νόμων, δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να εισάγουν διαφορετικά καθεστώτα κοινωνικής προστασίας για καταστάσεις επίσης διαφορετικές χωρίς να υπάρχει η υποχρέωση εφαρμογής του ιδίου καθεστώτος επί της υφαλοκρηπίδας με αυτό που έχει εφαρμογή επί του κατά κυριολεξία ολλανδικού εδάφους.

32. Η Ολλανδική Κυβέρνηση αρνείται επίσης ότι η εθνική νομοθεσία εισάγει δυσμενείς διακρίσεις, έμμεσες ή άμεσες, λόγω ιθαγενείας ή ότι θέτει προσκόμματα στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Πρώτον, διότι η ιθαγένεια δεν είναι προϋπόθεση προσβάσεως στην υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση και διότι όποιος δεν έχει τη δυνατότητα να έχει πρόσβαση σε αυτήν έχει πάντοτε τη δυνατότητα να υπαχθεί στην προαιρετική ασφάλιση ή, εάν δεν το επιθυμεί, να υπαχθεί στις ευνοϊκές διατάξεις του WAMN. Δεύτερον, διότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει την υποχρέωση αναγνωρίσεως του δικαιώματος υποχρεωτικής ασφαλίσεως σε όσους ούτε διαμένουν ούτε εργάζονται στις Κάτω Χώρες οπότε, εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υπάρχει διαφορετική μεταχείριση, αυτή δικαιολογείται λόγω των χαρακτηριστικών της εργασίας στις εξέδρες αντλήσεως φυσικού αερίου οι οποίες ενίοτε μετακινούνται προς ζώνες της υφαλοκρηπίδας που δεν είναι παρακείμενες των Κάτω Χωρών. Τέλος, η Ολλανδική Κυβέρνηση απορρίπτει το επιχείρημα ότι υπάρχει περίπτωση παρεμποδίσεως της ελεύθερης κυκλοφορίας (πράγμα το οποίο ακόμη και αν συνέβαινε θα ήταν δικαιολογημένο), δεδομένου ότι ο A. Salemink υπέστη βλάβη από τις δικές του πράξεις, καθόσον είχε τη δυνατότητα να υπαχθεί στην προαιρετική ασφάλιση.

33. Η δε Επιτροπή και η Ισπανική και η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το δίκαιο της Ένωσης εφαρμόζεται πλήρως στην κατάσταση ενός εργαζομένου ο οποίος, όπως είναι ο A. Salemink, εργάζεται στην παρακείμενη ενός κράτους μέλους υφαλοκρηπίδα.

34. Στην περίπτωση κατά την οποία η υφαλοκρηπίδα δεν αποτελεί μέρος του ολλανδικού εδάφους για τους σκοπούς της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, βάσει της νομολογίας Aldewereld, υπάρχει αρκούντως στενός σύνδεσμος με την ολλανδική έννομη τάξη.

35. Η Ελληνική Κυβέρνηση συμμερίζεται την άποψη ότι, εντός των ορίων ασκήσεως από το παράκτιο κράτος των δικαιωμάτων του επί της υφαλοκρηπίδας, αυτή πρέπει να εξομοιώνεται, για τους σκοπούς του εφαρμοστέου δικαίου, προς το έδαφός του.

36. Η δε Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, εάν τα αποκλειστικά δικαιώματα εκμεταλλεύσεως επί της υφαλοκρηπίδας ανήκουν στο παράκτιο κράτος, αυτό είναι αρμόδιο για όλα τα εργασιακά ζητήματα που μπορούν να ανακύψουν στον χώρο αυτόν, περιλαμβανομένων αυτών που άπτονται της κοινωνικοασφαλιστικής καλύψεως.

37. Τόσο η Επιτροπή όσο και η Ισπανική και η Ελληνική Κυβέρνηση συμφωνούν με την παρατήρηση ότι η εθνική νομοθεσία εισάγει δυσμενείς διακρίσεις και θέτει προσκόμματα στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή υπομιμνήσκει την προσφυγή λόγω παραβάσεως που άσκησε για τον λόγο αυτόν κατά του ολλανδικού κράτους τονίζοντας ότι η δυνατότητα υπαγωγής σε καθεστώς προαιρετικής ασφαλίσεως δεν μεταβάλλει την κατάσταση. Στην ίδια γραμμή κινείται η Ελληνική Κυβέρνηση, ενώ η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει τέλος ότι, στη χειρότερη των περιπτώσεων, θα αρκούσε ένας δεσμός με το έδαφος της Ενώσεως προκειμένου να προσδιοριστεί η δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, αφού, κατά την άποψή της, θα αρκούσε προς τούτο το γεγονός ότι ο εργοδότης του A. Salemink διαμένει στις Κάτω Χώρες.

VI – Εκτίμηση

Α — *Εισαγωγικές παρατηρήσεις*

38. Φρονώ ότι η παρούσα υπόθεση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δύο πολύ διαφορετικών μεταξύ τους προσεγγίσεων. Αφενός, είναι δυνατή μια προσέγγιση η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «συνδετική» στον βαθμό που, παρορώντας την προβληματική η οποία αφορά τον δεσμό της υφαλοκρηπίδας προς το «έδαφος» των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, της Ενώσεως, θα επικεντρωνόταν αποκλειστικά στο γεγονός ότι η εργασία που παρέχει το A. Salemink έχει ιδιαίτερη σχέση προς την έννομη τάξη των Κάτω Χωρών.

39. Υπό το πρίσμα αυτό, η απολύτως σαφής νομολογία Prodest και Aldewereld θα παρείχε επαρκή ερείσματα για μια απάντηση στο αιτούν δικαστήριο υπό την έννοια ότι, οσάκις υπάρχει σχέση εργασίας με επιχείρηση που έχει την έδρα της σε κράτος μέλος, δεν ασκεί επιρροή, για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, το γεγονός ότι η εργασία παρέχεται στην πράξη εκτός του εδάφους του εν λόγω κράτους μέλους. Βάσει της νομολογίας αυτής, η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση Habelt[10], πράγματι, η ύπαρξη αρκούντως στενού συνδέσμου μεταξύ της σχέσεως εργασίας και της έννομης τάξεως ενός κράτους μέλους αρκεί προκειμένου να θεωρηθούν εφαρμοστέες οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που διέπουν τα εργασιακά θέματα.

40. Συνεπώς, εν προκειμένω πρέπει να προσδιοριστεί εάν, βάσει της ανωτέρω νομολογίας, η σχέση εργασίας που συνδέει τον A. Salemink με τον εργοδότη του παρουσιάζει, όπως είναι προφανές στην υπό κρίση υπόθεση, τόσο στενό σύνδεσμο προς τις Κάτω Χώρες ώστε, συνεπεία αυτού, η απαίτηση να κατοικεί ο A. Salemink επίσης στις Κάτω Χώρες προκειμένου να έχει πρόσβαση στην υποχρεωτική ασφάλιση αποτελεί, στην πραγματικότητα, περιορισμό της ελευθερίας του κυκλοφορίας ως εργαζομένου.

41. Μια δεύτερη εναλλακτική θα ήταν επίσης, όπως κατέστη σαφές με τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν τα μετέχοντα στη διαδικασία μέρη, να υπάρξει μια πιο άμεση προσέγγιση του προβλήματος υπό το πρίσμα της «εδαφικής υφής» της υφαλοκρηπίδας. Πρόκειται ενδεχομένως για μια προσέγγιση περισσότερο ρηξικέλευθη, αν και, όπως θα καταστεί σαφές εν συνεχεία, μόνον κατά φαινόμενον, δεδομένου ότι η εν λόγω προσέγγιση αποτελεί, κατά μία έννοια, συστηματοποίηση και διατύπωση με γενικούς όρους των λύσεων που ήδη έχει δώσει το Δικαστήριο στο πλαίσιο διαφόρων ζητημάτων σχετικά με τον ορισμό του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης.

42. Θεωρώ ότι η ανωτέρω νομολογία δεν χρήζει ιδιαίτερης εξετάσεως εκ μέρους μου. Ωστόσο, η παρούσα υπόθεση μπορεί να παράσχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να την εκλάβει ως ευκαιρία προκειμένου να προχωρήσει στην ανάπτυξη ενός ζητήματος τόσο ευαίσθητου όπως είναι αυτό του ορισμού του «εδαφικού» πεδίου ασκήσεως αρμοδιοτήτων. Συνεπώς, οι αναπτύξεις που παραθέτω εν συνεχεία εξυπηρετούν τον σκοπό αυτόν.

10 — Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-396/05, C-419/05 και C-450/05 (Συλλογή 2007, σ. I-11895, σκέψη 122).

Β — *Το διεθνές δίκαιο ως σημείο αφετηρίας: η υφαλοκρηπίδα ως πεδίο ασκήσεως των κυριαρχικών εξουσιών των κρατών*

43. Το δίκαιο της Ένωσης εφαρμόζεται στα κράτη μέλη (άρθρο 52, παράγραφος 1, ΣΕΕ), το έδαφος των οποίων αποτελεί επομένως το «πεδίο εδαφικής εφαρμογής των Συνθηκών» [11]. Συνεπώς, δεν υπάρχει ένας χωριστός ή ένας αυτοτελής ορισμός του «εδάφους της Ενώσεως» [12], αλλά αυτό αποτελείται από το σύνολο των εδαφών των κρατών μελών των οποίων ο καθορισμός ως γεωγραφικού χώρου υπό κρατική κυριαρχία είναι δυνατός μόνο στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου βάσει διεθνών συνθηκών περί καθορισμού των συνόρων [13].

44. Η έννοια του εδάφους, ως γεωγραφικού χώρου που τελεί υπό κρατική εξουσία, περιλαμβάνει τόσο τον κατά κυριολεξία εδαφικό χώρο όσο και τον εναέριο και τον θαλάσσιο χώρο. Πρόκειται σε κάθε περίπτωση για χώρους ασκήσεως της αποκλειστικής εξουσίας εκάστου κράτους τους οποίους αναγνωρίζει το διεθνές δίκαιο, έστω και αν δεν εξαντλείται σε αυτούς η εξουσία στο πλαίσιο της οποίας τα κράτη μπορούν να ασκήσουν τα κυριαρχικά δικαιώματά τους, δεδομένου ότι το διεθνές δίκαιο αναγνωρίζει επίσης την ύπαρξη κρατικών αρμοδιοτήτων εξωεδαφικού χαρακτήρα [14].

45. Με τον ίδιο τρόπο που ο χώρος ασκήσεως της κυριαρχίας των κρατών δεν συμπίπτει κατ' ανάγκην ακριβώς με την έκταση του εδάφους του και οι κρατικές αρμοδιότητες που απορρέουν από την κυριαρχία δεν παρουσιάζουν πάντοτε τα χαρακτηριστικά της αποκλειστικότητας και καθολικότητας που αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα της κυριαρχικής εξουσίας. Αντιθέτως, ακριβώς λόγω της προοδευτικής υπαγωγής της διεθνούς κοινότητας σε νομικούς κανόνες, η άσκηση της κυριαρχίας υπόκειται σε διαβαθμίσεις ως προς την έντασή της που βαίνει εξασθενούμενη όσο μικρότερη είναι η συνάφεια του χώρου ασκήσεώς της προς την εδαφική βάση του κράτους.

46. Ειδικότερα, όσον αφορά τη θάλασσα ως χώρο ασκήσεως της κυριαρχίας, το διεθνές δίκαιο δεν αναγνωρίζει στα κράτη την πληρότητα της κυριαρχικής εξουσίας (*potestas*) που γίνεται δεκτή σε σχέση με τον καθαυτό εδαφικό χώρο· ούτε καν επί της ίδιας «[αιγιαλίτιδας ζώνης]» [15], στην οποία «[η] κυριαρχία […] ασκείται σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση και τους άλλους κανόνες του διεθνούς δικαίου», βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 2, παράγραφος 3, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας, και εντός της οποίας πρέπει να γίνεται σεβαστό, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα αβλαβούς διελεύσεως των πλοίων όλων των κρατών (άρθρο 17 της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας), πράγμα το οποίο συνεπάγεται τον περιορισμό της αρχής της δικαιοδοσίας του παράκτιου κράτους, όπως έχει δεχτεί το Δικαστήριο με την απόφασή του της 24ης Νοεμβρίου 1992 [16].

11 — Πεδίο εφαρμογής το οποίο, βάσει της παραγράφου 2 του ιδίου άρθρου 52 ΣΕΕ, «προσδιορίζεται στο άρθρο 355 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ο προσδιορισμός αυτός είναι άνευ σημασίας για την παρούσα υπόθεση.

12 — K. Lenaerts και P. van Nuffel, *European Union Law*, Sweet & Maxwell, 3η έκδοση, Λονδίνο, 2011 (12-006).

13 — Βάσει του διεθνούς δικαίου, τα οριζόμενα βάσει διεθνούς συνθήκης σύνορα «αποκτούν μόνιμο χαρακτήρα τον οποίον δεν επιβάλλει κατ' ανάγκην η ίδια η συνθήκη. Μια συνθήκη ενδέχεται να παύσει να ισχύει, χωρίς τούτο να θίγει τη συνέχεια των συνόρων» (απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της 3ης Φεβρουαρίου 1994, Jamahiriya Árabe Libia κατά Chad (C.J.I. Recueil 1994, σ. 37). Αυτός ο μόνιμος χαρακτήρας των συνόρων πέραν των συνθηκών που τα καθορίζουν καθιστά σαφή την εξαιρετική σημασία των εδαφικών ορίων ως παράγοντα σταθερότητας της διεθνούς κοινότητας.

14 — Βλ., εν γένει, Julio D. González Campos, Luis I. Sánchez Rodríguez και Paz de Andrés Sáenz de Santa María, *Curso de Derecho Internacional Público*, 4η έκδοση αναθεωρημένη, Thomson-Civitas, Cizur Menor, 2008.

15 — Η παρακείμενη της ακτής θαλάσσια ζώνη της οποίας το εύρος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 12 ναυτικά μίλια μετρούμενα από γραμμές βάσεως καθοριζόμενες σύμφωνα με τη σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας (άρθρα 2 και 3 της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας).

16 — C-286/90, Poulsen (Συλλογή 1992, σ. I-6019, σκέψη 25).

47. Μολονότι η κυριαρχία του κράτους επί της αιγιαλίτιδας ζώνης αποτελεί αντικείμενο του ανωτέρω περιορισμού, η εξουσία του *imperium*, χαρακτηριστική του κυριάρχου κράτους, μειώνεται προοδευτικά καθό μέτρο απομακρυνόμαστε, για να είμαι απολύτως σαφής, από την «ξηρά», η δε εξουσία αυτή, όπως θα καταδείξω στη συνέχεια με περισσότερες λεπτομέρειες, συρρικνούται σε μια δέσμη «κυριαρχικών δικαιωμάτων», για συγκεκριμένους σκοπούς, οσάκις πρόκειται για την υφαλοκρηπίδα, και εξαντλείται στην άσκηση και μόνο συγκεκριμένων ελευθεριών όταν πρόκειται για την ανοικτή θάλασσα [17], όπου στερείται απλούστατα νομιμότητας οποιαδήποτε διεκδίκηση κυριαρχικής εξουσίας [18].

48. Ειδικότερα, όσον αφορά την αποκλειστική οικονομική ζώνη [19], το παράκτιο κράτος απολαύει, αφενός, συγκεκριμένων κυριαρχικών δικαιωμάτων, τα οποία απαριθμεί το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας, «που αποσκοπούν στην εξερεύνηση, εκμετάλλευση, διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων, ζώντων ή μη, των υπερκειμένων του βυθού της θάλασσας υδάτων, του βυθού της θάλασσας και του υπεδάφους αυτού, ως επίσης και με άλλες δραστηριότητες για την οικονομική εκμετάλλευση και εξερεύνηση της ζώνης, όπως η παραγωγή ενέργειας από τα ύδατα, τα ρεύματα και τους ανέμους». Αφετέρου, αναγνωρίζεται επίσης στο παράκτιο κράτος δικαιοδοσία σχετικά με την εγκατάσταση και χρησιμοποίηση τεχνητών νήσων, εγκαταστάσεων και κατασκευών, τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα και την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Πάντοτε, όμως, «όπως προβλέπεται στα σχετικά άρθρα της παρούσας συμβάσεως» [άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας]. Τέλος, πέραν των ανωτέρω δικαιωμάτων υπάρχουν και «άλλα δικαιώματα και υποχρεώσεις που προβλέπονται από την παρούσα σύμβαση [άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας]».

49. Τέλος, όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα που ενδιαφέρει ειδικότερα εν προκειμένω [20], το παράκτιο κράτος και μόνον ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα «προς τον σκοπό της εξερευνήσεως και εκμεταλλεύσεως των φυσικών πόρων αυτής [21] (άρθρο 77, παράγραφος 1, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας). Τα κυριαρχικά δικαιώματα που η σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας χαρακτηρίζει ως «αποκλειστικά» [22] και μη εξαρτώμενα «από την πραγματική ή ιδεατή κατοχή ή από οποιαδήποτε ρητή διακήρυξη» (άρθρο 77, παράγραφοι 2 και 3, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας) [23] και τα οποία σε καμία περίπτωση δεν θίγουν το νομικό καθεστώς των υπερκειμένων υδάτων ή του εναέριου χώρου πάνω από αυτά τα ύδατα (άρθρο 78, παράγραφος 1, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας) ούτε η άσκησή τους μπορεί να παραβιάζει ή να παρενοχλεί τη ναυσιπλοΐα ή άλλα δικαιώματα και ελευθερίες των άλλων κρατών (άρθρο 78, παράγραφος 2, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας), ιδίως την πόντιση υποθαλάσσιων καλωδίων και αγωγών (άρθρο 79 της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας).

17 — Οι ελευθερίες που απαριθμεί το άρθρο 87 της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας και αναγνωρίζονται σε «όλα τα κράτη, παράκτια ή άνευ ακτών» είναι: «α) η ελευθερία ναυσιπλοΐας, β) η ελευθερία υπερπτήσεως, γ) η ελευθερία τοποθετήσεως υποβρυχίων καλωδίων και σωληναγωγών […], δ) η ελευθερία κατασκευής τεχνητών νήσων και άλλων εγκαταστάσεων που επιτρέπονται κατά το διεθνές δίκαιο […], ε) η ελευθερία αλιείας […], στ) η ελευθερία επιστημονικής έρευνας […]».

18 — Κατά το άρθρο 89 της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας «[κ]ανένα κράτος δεν μπορεί νομίμως να διεκδικήσει την υπαγωγή οποιουδήποτε μέρους της ανοικτής θάλασσας υπό την κυριαρχία του». Ως προς την «περιοχή θαλάσσιου και ωκεάνιου βυθού και το υπέδαφός των, πέρα από τα όρια εθνικής δικαιοδοσίας» που αποτελούν την «Περιοχή» την οποία ορίζει και ρυθμίζει η σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας, αυτή και οι πόροι της έχουν ανακηρυχθεί κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας (άρθρο 136 της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας), αποκλειομένης οποιασδήποτε διεκδικήσεως ή ασκήσεως κυριαρχίας ή κυριαρχικών δικαιωμάτων εκ μέρους των κρατών (άρθρο 137, παράγραφος 1, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας).

19 — Η οποία «δεν εκτείνεται πέραν των 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσεως από τις οποίες μετρείται το εύρος της [αιγιαλίτιδας ζώνης]» (άρθρο 57 της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας).

20 — Και η οποία, δυνάμει του άρθρου 76, παράγραφος 1, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας «αποτελείται από τον θαλάσσιο βυθό και το υπέδαφός του που εκτείνεται πέραν της χωρικής […] θάλασσας καθ' όλη την έκταση της φυσικής προεκτάσεως του χερσαίου […] εδάφους [του παράκτιου κράτους] μέχρι του εξωτερικού ορίου του υφαλοπλαισίου ή σε μια απόσταση 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσεως από τις οποίες μετρείται το πλάτος της [αιγιαλίτιδας ζώνης] όπου το εξωτερικό όριο του υφαλοπλαισίου δεν εκτείνεται μέχρι αυτή την απόσταση».

21 — Ως τέτοιους εννοώ τους φυσικούς πόρους που αποτελούνται «από τους μεταλλευτικούς και άλλους μη – ζώντες οργανισμούς […] στον βυθό της θάλασσας ή κάτω από αυτόν» (άρθρο 77, παράγραφος 4, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας).

22 — «[…] υπό την έννοια ότι, εάν το παράκτιο κράτος δεν εξερευνά την υφαλοκρηπίδα ή δεν εκμεταλλεύεται τους φυσικούς της πόρους, κανείς δεν μπορεί να αναλάβει αυτές τις δραστηριότητες χωρίς ρητή συναίνεση του παράκτιου κράτους» (άρθρο 77, παράγραφος 2, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας).

23 — Όπως έχει αποφανθεί το Διεθνές Δικαστήριο, είναι δικαιώματα τα οποία υφίστανται *ipso facto* και *ab initio* δυνάμει της κυριαρχίας του κράτους και ως προέκταση αυτού για την έρευνα του θαλάσσιου βυθού και την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων του (απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1969, Ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας, Συλλογή 1969, σ. 3, σκέψη 19).

50. Συνεπώς, αυτά είναι τα κυριαρχικά δικαιώματα τα οποία αναγνωρίζει στα παράκτια κράτη μέλη το διεθνές δίκαιο της θάλασσας βάσει της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας η οποία δεσμεύει εξίσου τις Κάτω Χώρες και την Ένωση.

51. Τα δικαιώματα αυτά, ως νομιμοποιητικοί τίτλοι για τη νόμιμη άσκηση της δημόσιας εξουσίας, προστίθενται στο σύνολο των εξουσιών του *imperium* που χαρακτηρίζουν τα κράτη μέλη ως υποκείμενα του διεθνούς δικαίου και, καθό μέτρο τούτο ασκεί επιρροή εν προκειμένω, ως υποκείμενα απαρτίζοντα την Ευρωπαϊκή Ένωση.

52. Έτσι, πέραν της κυριαρχίας ως προϋποθέσεως για την άσκηση της δημόσιας εξουσίας με χαρακτήρα αποκλειστικό και στο πλαίσιο πλήρους αρμοδιότητας υπάρχουν, δυνάμει του διεθνούς δικαίου και στο πλαίσιο της έννομης τάξεώς του, «κυριαρχικά δικαιώματα», ήτοι τίτλοι για την άσκηση δημόσιας εξουσίας με περιορισμένο χαρακτήρα και υπό προϋποθέσεις σε πεδία τα οποία αποκλείονται κατ' αρχήν από την κυριαρχία των κρατών. Εάν η κυριαρχία είναι έκφραση της πρωτογενούς δημόσιας εξουσίας την οποία αναγνωρίζει και καθορίζει το διεθνές δίκαιο, τα κυριαρχικά δικαιώματα πηγάζουν από τη βούληση της διεθνούς κοινότητας από την οποία αντλούν το έρεισμα, το περιεχόμενο και το όριό τους.

53. Εντούτοις, σε αμφότερες τις περιπτώσεις είτε πρόκειται για την κυριαρχία εν στενή εννοία είτε για κυριαρχικά δικαιώματα, το γεγονός ότι το κράτος είναι φορέας τους συνεπάγεται και την αρμοδιότητά του να ασκεί δημόσια εξουσία, ήτοι να ρυθμίζει νομοθετικώς τα πεδία εντός των οποίων εκτείνεται πράγματι η αδιαμφισβήτητη κυριαρχική εξουσία.

Γ — *Συνέπειες για το δίκαιο της Ένωσης*

54. Όπως διακηρύσσει το άρθρο 1 ΣΕΕ, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι το αποτέλεσμα της βουλήσεως των κρατών που την ίδρυσαν για την επίτευξη των κοινών στόχων τους μέσω της απονομής συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων. Το κατά πόσον αυτές οι αρμοδιότητες ανήκουν στα κράτη μέλη δυνάμει της κυριαρχίας τους ή κυριαρχικού δικαιώματος το οποίο τους αναγνωρίζει το διεθνές δίκαιο είναι αδιάφορο για τον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων της Ενώσεως, δεδομένου ότι τις ασκεί αυτός στον οποίον απονέμονται (άρθρο 5 ΣΕΕ), υπό τους όρους που ορίζουν οι Συνθήκες για την αναγνώριση των αρμοδιοτήτων αυτών, διαφυλασσομένου του περιεχομένου και του εύρους βάσει των οποίων τα κράτη αυτά μπορούσαν να τις ασκούν πριν την προσχώρησή τους στην Ένωση.

55. Συνεπώς, το καθοριστικό κριτήριο για τον ορισμό του πεδίου ισχύος του δικαίου της Ένωσης στηρίζεται στο εύρος των αρμοδιοτήτων που ασκούνται νόμιμα από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου. Η εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης εκτείνεται άχρι του σημείου ασκήσεως της δημόσιας εξουσίας των κρατών μελών στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στην Ένωση υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει η έννομη τάξη της και ανεξαρτήτως της πρωτογενούς εξουσίας από την οποία πηγάζει η κρατική αρμοδιότητα η οποία μεταβιβάζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση· ήτοι είτε πρόκειται για την ίδια την κυριαρχική εξουσία του κράτους (η οποία αναγνωρίζεται και κατοχυρώνεται από το διεθνές δίκαιο) είτε για την αναγνώριση ενός κυριαρχικού δικαιώματος από τη διεθνή κοινότητα.

56. Συνεπώς, προκειμένου να απαντηθεί το τεθέν εν προκειμένω ερώτημα πρέπει να ληφθεί υπόψη η συγκεκριμένη δέσμη αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί πράγματι στην Ένωση στον οικείο καθ' ύλην τομέα, είναι δε αδιάφορο προς τούτο το κατά πόσον οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται επί του εδάφους των Κάτω Χωρών *stricto sensu* ή σε έναν διαφορετικό γεωγραφικό χώρο και δη υπό τον μανδύα των κυριαρχικών δικαιωμάτων. Με άλλα λόγια, για την Ένωση, το «έδαφος» των κρατών μελών είναι το πεδίο (όχι κατ' ανάγκην εδαφικό υπό την χωρική ή γεωγραφική έννοια) της ασκήσεως των αρμοδιοτήτων της [24].

57. Στην αλληλουχία αυτή, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να αποφανθεί στο παρελθόν, με λογική συνέπεια, επί του πεδίου εντός του οποίου χωρεί η εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης χρησιμοποιώντας, ακριβώς, το προπεριγραφέν κριτήριο. Έτσι, απεφάνθη ότι η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας [25], πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται και πέραν των χωρικών υδάτων των κρατών μελών στον βαθμό που, με την άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων σε συγκεκριμένες ζώνες, αυτά είναι επίσης υπεύθυνα για τη διατήρηση της βιοποικιλότητάς τους [26].

24 — Το γεγονός ότι η ιστορία της κρατικής εξουσίας της σύγχρονης εποχής είναι, κατ' ουσίαν, αυτή της προοδευτικής επιβολής της εδαφικής εξουσίας οδηγεί ενστικτωδώς στην ταύτιση του πεδίου ασκήσεως της εξουσίας του κράτους με το έδαφος επί του οποίου αυτό ασκεί νομίμως την κυριαρχία του (βλ. εν γένει Antonio Manuel Hespanha, «El espacio político», σε *La gracia del Derecho. Economía de la cultura en la Edad Media*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Μαδρίτη, 1993, σ. 85 επ.). Βεβαίως, το εν λόγω πεδίο είναι κατά βάση εδαφικό, ωστόσο δεν εξαντλείται στο έδαφος. Στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου, η εξουσία του κράτους μπορεί νομίμως να εκτείνεται πέραν του εδάφους του, με τον ίδιο τρόπο που, αντιστρόφως, η διαγραφόμενη εμφάνιση ενός ορισμένου δικαιώματος παρεμβάσεως της διεθνούς κοινότητας στις κρατικές υποθέσεις για ανθρωπιστικούς λόγους θέτει επίσης ερωτήματα σε σχέση με την παραδοσιακή αποκλειστικότητα που αναγνωριζόταν στα κράτη κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους επί του εδάφους τους (Dimitris Liakopoulos, *L'ingerenza umanitaria nel Diritto internazionale e comunitario*, Cedam, Πάδοβα, 2007). Αμφότερα τα φαινόμενα συνιστούν ρήξη με τη μέχρι πρότινος πρακτικά απόλυτη ταύτιση μεταξύ του εδάφους ως γεωγραφικού χώρου, αφενός, και του πεδίου της ασκήσεως της κυριαρχίας, αφετέρου. Ωστόσο, στην πραγματικότητα η εν λόγω ταύτιση αποτελούσε συνέπεια της ιστορικής εξελίξεως του σύγχρονου κράτους και, ως εκ τούτου, πρόκειται για ένα φαινόμενο περισσότερο τυχαίο παρά αναπόδραστο.
Κατά τα λοιπά, και υπό το πρίσμα του αναπόδραστου χαρακτήρα της, η κυριαρχία, ως χαρακτηριστικό μιας έννομης τάξεως, χρήζει βεβαίως ενός πεδίου για την άσκηση της δικαιοθετικής εξουσίας η οποία την χαρακτηρίζει. Η δικαιοθετική εξουσία ως τέτοια συνεπάγεται τη δημιουργία νομικών κανόνων των οποίων η αποτελεσματικότητα εξαρτάται από την ικανότητα επιβολής των όσων αυτοί εντέλλονται από τον ασκούντα την εξουσία αυτήν. Το γεγονός ότι η ικανότητα αυτή είναι προ πάντων αποτελεσματική εντός των ορίων ενός φυσικού εδάφους δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να διεκδικήσει (και να επιτύχει) «εξωεδαφική» αποτελεσματικότητα. Πράγματι, ως έκφραση ενός *sollen*, η έννομη τάξη δεν στηρίζει στο *sein* ούτε την ύπαρξή της ούτε το όριο των απαιτήσεών της, δεδομένου ότι αυτές είναι εξ ορισμού πάντοτε ιδεατές, αλλά μόνον το αντικείμενο των συμπεριφορών που επιχειρείται να ρυθμιστούν. Συνεπώς, το γεγονός ότι αυτή η έννομη τάξη είναι αποτελεσματική μόνον εντός των ορίων ενός εδάφους δεν σημαίνει ότι παράγει έννομα αποτελέσματα μόνον εντός των ορίων αυτών. Άλλο πράγμα θα ήταν να παροράται το γεγονός ότι «η εδαφικότητα δεν αποτελεί ειδικό μέρος του περιεχομένου της κρατικής εξουσίας, αλλά μόνον προϋπόθεση και χαρακτηριστικό γνώρισμα της εξουσίας αυτής» (Raymond Carré de Malberg, *Contribution à la théorie générale de l'État*, I, Sirey, Παρίσι, 1920, σ. 4).
Απόδειξη του ότι τα ανωτέρω δεν συνιστούν απλή θεωρητική κατασκευή αποτελούν οι δυσχέρειες των κρατών για να καταστήσουν αποτελεσματικές, π.χ., τις εθνικές νομοθετικές διατάξεις περί τυχερών παιγνίων ενόψει της εμφανίσεως του διαδικτύου. Το πρόβλημα αυτό έθιξε ο γενικός εισαγγελέας P. Mengozzi στις προτάσεις του της 4ης Μαρτίου 2010 επί της υποθέσεως Stoß κ.λπ. (C-316/07, C-358/07, C-359/07, C-360/07, C-409/07 και C-410/07), υποστηρίζοντας στο σημείο 79 των εν λόγω προτάσεων ότι «οι δυσχέρειες τις οποίες αντιμετωπίζει ενδεχομένως ένα κράτος στο έργο του να επιβάλει τη συμμόρφωση προς εθνική νομοθετική ρύθμιση δεν μπορούν να επηρεάσουν την εκτίμηση σχετικά με το συμβατό της εν λόγω ρυθμίσεως προς το κοινοτικό δίκαιο. Ο περιορισμός τον οποίο καθιερώνει η εθνική νομοθεσία συμβιβάζεται ή δεν συμβιβάζεται με τη Συνθήκη και το αν μπορεί εύκολα να υπάρξει συμπεριφορά αντίθετη στους εν λόγω εθνικούς κανόνες δεν έχει καμία σημασία στο πλαίσιο αυτό […]».

25 — ΕΕ L 206, σ. 7.

26 — Απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2005, C-6/04, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 2005 σ. I-9017, σκέψη 117). Στην ίδια γραμμή κινείται και η παλαιότερη απόφαση της 14ης Ιουλίου 1976, 3/76, 4/76 και 6/76, Kramer κ.λπ. (Συλλογή τόμος 1976, σ. 475, σκέψεις 30 έως 33), με την οποία κρίθηκε ότι συγκεκριμένη καθ' ύλην αρμοδιότητα της Κοινότητας εκτεινόταν «κατά το μέτρο που ανάλογη αρμοδιότητα ανήκει στα κράτη μέλη δυνάμει του δημόσιου διεθνούς δικαίου» (άρθρο 31) στην αλιεία στην ανοικτή θάλασσα. Βλ. εν γένει σε σχέση με το δίκαιο της Ένωσης και τις θαλάσσιες εκτάσεις βλ. Michel Michael, *L'applicabilité du Traité instituant la C.E.E. et du Droit dérivé au plateau continental des États membres*, Librairie Général de Droit et de Jurisprudence, Παρίσι, 1984, και Marc Blanquet και Natalie de Grove-Valdeyron, «Zones côtières et Droit Communautaire», *Revue Juridique de l'Environnement*, ειδικό τεύχος 2001, σ. 53-84. Για μια πιο εξειδικευμένη ανάλυση, βλ. Hans D. Jarass, *Naturschutz in der Ausschließlichen Wirtschaftszone*, Nomos, Βάδη-Βάδη, 2002, και Detlef Czybulka, «Die Anwendung der Umwelthaftungsrichtlinie in der Ausschließlichen Wirtschaftszone und auf dem Festlandsockel», *Natur und Recht* (2008) 30, σ. 304-311.

Δ — *Οι αρμοδιότητες των Κάτω Χωρών στην υφαλοκρηπίδα*

58. Στην παρούσα υπόθεση στο πλαίσιο της οποίας δεν αποτελεί αντικείμενο διαφωνίας η θέση της εξέδρας αντλήσεως φυσικού αερίου στην οποία εργαζόταν ο A. Salemink στην παρακείμενη της ακτής των Κάτω Χωρών υφαλοκρηπίδα, δεν αμφισβητείται ούτε και ότι το εν λόγω κράτος μέλος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα στη ζώνη αυτή «προς τον σκοπό της εξερευνήσεως και εκμεταλλεύσεως των φυσικών πόρων αυτής» (άρθρο 77, παράγραφος 1, της συμβάσεως για το δίκαιο της θάλασσας).

59. Βεβαίως, όπως τόνισε το UWV στο σημείο 13 των παρατηρήσεών του, το διεθνές δίκαιο αναγνωρίζει μόνο στα παράκτια κράτη «λειτουργική» δικαιοδοσία ή κυριαρχία επί της υφαλοκρηπίδας, χωρίς να την καθιστά αναπόσπαστο τμήμα του εδάφους του οικείου κράτους. Ωστόσο, η παρατήρηση είναι άνευ σημασίας, δεδομένου ότι κρίσιμη είναι η έκταση της αρμοδιότητας που αναγνωρίζεται στο παράκτιο κράτος, αφενός, και ο βαθμός κατά τον οποίον η άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας έχει μεταφερθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αφετέρου.

60. Η εξουσία εκμεταλλεύσεως των φυσικών πόρων της υφαλοκρηπίδας συνεπάγεται την αποκλειστική αρμοδιότητα για την ανάληψη δραστηριοτήτων εκμεταλλεύσεως του πλούτου της ζώνης αυτής διά της προσφυγής σε εργατικό δυναμικό το οποίο πρέπει κατ' ανάγκην να υπόκειται στην εργατική νομοθεσία του παράκτιου κράτους.

61. Στο πλαίσιο αυτής της συγκεκριμένης διαστάσεως, ήτοι για τους σκοπούς ασκήσεως της αρμοδιότητάς του σε εργασιακά ζητήματα, το παράκτιο κράτος ασκεί την κυριαρχία του κατά τρόπο ισοδύναμο, κατ' αρχήν, με αυτόν που του παρέχει τη δυνατότητα να ρυθμίζει τις εν λόγω σχέσεις στο έδαφός του.

Ε — *Η πιθανή πολλαπλότητα των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως και το θεμέλιό τους*

62. Η Ολλανδική Κυβέρνηση αναγνώρισε στο σημείο 22 των γραπτών παρατηρήσεών της ότι θεωρεί ότι από το 1990 ο νόμος περί κατώτατου μισθού και ελάχιστου επιδόματος διακοπών (Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag), καθώς και ορισμένοι φορολογικοί νόμοι, έχουν εφαρμογή στην υφαλοκρηπίδα, δεδομένου ότι από το 2007 εφαρμόζονται στη ζώνη αυτή ο νόμος περί ωραρίου (Arbeidstijdenwet), καθώς και ο νόμος περί των όρων εργασίας (Arbeidsomstandighedenwet). Εντούτοις, υποστηρίζει στο σημείο 23 του υπομνήματός της ότι η σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας δεν υποχρεώνει τα κράτη να εφαρμόζουν το ίδιο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως επί της εργασίας που παρέχεται στην υφαλοκρηπίδα και στις δραστηριότητες που ασκούνται στο εθνικό έδαφος *stricto sensu*.

63. Επομένως, το πραγματικό ερώτημα είναι εάν τα κράτη μέλη έχουν την ελευθερία να αποφασίζουν την έκταση των κυριαρχικών δικαιωμάτων τους επί της υφαλοκρηπίδας, αν δηλαδή μπορούν νομίμως να ασκούν στον χώρο αυτόν τη δημόσια εξουσία τους κατά τρόπο επιλεκτικό. Με άλλα λόγια, εάν μπορούν να εφαρμόζουν διαφορετικές νομοθετικές ρυθμίσεις για το ίδιο ζήτημα αναλόγως του εάν η ασκούμενη δημόσια εξουσία στηρίζεται στην πρωτογενή κυριαρχία του κράτους ή σε κυριαρχικό δικαίωμα που αναγνωρίζει το διεθνές δίκαιο.

64. Μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη της Ολλανδικής Κυβερνήσεως ότι η σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας δεν απαιτεί από τα κράτη να εφαρμόζουν ένα συγκεκριμένο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως στους εργαζομένους στην υφαλοκρηπίδα. Πράγματι, η σύμβαση δεν επιβάλλει καμία υποχρέωση στα κράτη σε σχέση με το περιεχόμενο του ουσιαστικού δικαίου που αποτελεί το αποτέλεσμα της ασκήσεως του κυριαρχικού δικαιώματος το οποίο η σύμβαση αναγνωρίζει, αλλά συνιστά απλώς νομιμοποιητικό τίτλο για την εν λόγω άσκηση. Ως εκ τούτου, οι προϋποθέσεις για το περιεχόμενο του δικαιώματος αυτού πρέπει να αναζητηθούν στην ίδια την έννομη τάξη του παράκτιου κράτους και, επίσης, στο δίκαιο της Ένωσης, καθό μέτρο αυτό παρέχει στο παράκτιο κράτος την αντίστοιχη ρυθμιστική αρμοδιότητα.

65. Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μόνη η διαφορά της προελεύσεως του νομιμοποιητικού τίτλου για την άσκηση δημόσιας εξουσίας από κράτος μέλος στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων δεν δικαιολογεί διαφορές περιεχομένου των νομικών ρυθμίσεων των σχέσεων αυτών. Επομένως, για την Ένωση οι γεωγραφικές εκτάσεις επί των οποίων τα κράτη μέλη ασκούν νομίμως κυριαρχικές εξουσίες αποτελούν, σε σχέση με τις νομοθετικές ρυθμίσεις που διέπουν το καθεστώς των εργασιακών σχέσεων, καθ' όλη την έκτασή τους, «έδαφός» τους.

66. Διαφορετικό ζήτημα είναι το εάν, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών της εργασίας που παρέχεται στην υφαλοκρηπίδα, η εργατική νομοθεσία την οποία εφαρμόζει το παράκτιο κράτος μέλος μπορεί να μεταβληθεί ή να διαφοροποιηθεί σε σχέση με το κοινό καθεστώς που ισχύει για την εργασία που παρέχεται στο *stricto sensu* έδαφός του, και συγκεκριμένα, στον βαθμό που ασκεί επιρροή εν προκειμένω το πεδίο της κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων. Ωστόσο, τούτο πάντοτε υπό την προϋπόθεση ότι οι αλλαγές αυτές δεν μπορούν να οφείλονται στην διαφορετική έκταση της ασκούμενης κρατικής αρμοδιότητας ή, με άλλη διατύπωση, στην ποιοτική διαφοροποίηση ως προς τη φύση της αρμοδιότητας για τη ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Η εν λόγω αρμοδιότητα θα είναι πάντοτε αυτή που ανήκει αποκλειστικά στη δημόσια εξουσία του κράτους.

67. Με άλλα λόγια, μπορεί να υπάρξει, ενδεχομένως, διαφοροποίηση λόγω της εξεταζόμενης εργασιακής δραστηριότητας αφεαυτής, όχι όμως λόγω του χώρου εντός του οποίου ασκεί κυριαρχικά τις αρμοδιότητές του το εν λόγω κράτος μέλος.

ΣΤ — *Το δίκαιο των Κάτω Χωρών ως εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία στην παρακείμενη της ακτής τους υφαλοκρηπίδα. Συνέπειες που απορρέουν από την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης.*

68. Ορθώς η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο κανονισμός 1408/71 ρυθμίζει μόνο συγκρούσεις νόμων στο πεδίο της κοινωνικής ασφαλίσεως, χωρίς να επιβάλει συγκεκριμένα όρια στην προστασία που πρέπει να παρέχεται στους εργαζομένους, πράγμα το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

69. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, «μοναδικός σκοπός των διατάξεων του άρθρου 13, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 είναι ο προσδιορισμός της εθνικής νομοθεσίας που πρέπει να εφαρμοστεί στα πρόσωπα που υπάγονται σε μια από τις περιπτώσεις των στοιχείων α′ έως στ′ του άρθρου αυτού. Δεν έχουν ως σκοπό τον καθορισμό των προϋποθέσεων υπάρξεως του δικαιώματος ή της υποχρεώσεως υπαγωγής σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ή σε κάποιον κλάδο τέτοιου συστήματος. Ο καθορισμός των προϋποθέσεων αυτών, περιλαμβανομένων αυτών της παύσεως της ασφαλίσεως, απόκειται στη νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους […]» (απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, van Pommeren-Bourgondiën) [27].

70. Εν προκειμένω και βάσει των όσων ανέπτυξα ανωτέρω, η εφαρμοστέα νομοθεσία εν προκειμένω θα ήταν, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 1408/71, αυτή των Κάτω Χωρών, δεδομένου ότι ο A. Salemink «απασχολ[ήθηκε] στο έδαφος» αυτού του κράτους μέλους, μολονότι κατοικούσε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Το «έδαφος της απασχολήσεως για λογαριασμό τρίτου» ήταν η παρακείμενη των Κάτω Χωρών υφαλοκρηπίδα η οποία, εν προκειμένω ως γεωγραφικός χώρος ασκήσεως της ολλανδικής δημόσιας εξουσίας στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου είναι, υπό την έννοια αυτή, έδαφος αυτού του κράτους μέλους και, ως εκ τούτου, έδαφος της Ενώσεως. Τούτο σημαίνει ότι αποτελεί πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στο πλαίσιο της ασκήσεως των αρμοδιοτήτων που του έχουν παραχωρηθεί από τις Συνθήκες.

27 — C-227/03, Συλλογή 2005, σ. I-6101, σκέψη 33.

71. Είναι μεν ορθό, όπως υποστηρίζει η Ολλανδική Κυβέρνηση, ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να προσδιορίσουν την έκταση της προστασίας που παρέχεται στους εργαζομένους, αλλ' είναι εξίσου ορθό ότι το περιθώριο δράσεως των κρατών μελών σε σχέση με τη διαμόρφωση του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως των εργαζομένων δεν είναι απεριόριστο· ένας πρώτος και βασικός περιορισμός είναι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 45 ΣΛΕΕ υπό το φως του οποίου πρέπει να ερμηνεύονται οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 (απόφαση της 30ής Μαρτίου 1993, Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank) [28]. Με άλλα λόγια, είναι νόμιμες και σύμφωνες προς το δίκαιο της Ένωσης μόνον οι διαφοροποιήσεις των συστημάτων ασφαλίσεως των εργαζομένων οι οποίες δεν θίγουν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας.

72. Τόσο η Ολλανδική Κυβέρνηση όσο και το UWV επικαλέστηκαν, ως δικαιολογητικό λόγο για τη διαφορετική μεταχείριση των προσώπων που δεν κατοικούν στις Κάτω Χώρες έναντι αυτών που είναι κάτοικοι του εν λόγω κράτους μέλους, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εργασιακών σχέσεων επί της υφαλοκρηπίδας και δη, ειδικότερα, τη δυναμική φύση της, την ποικιλία των χρησιμοποιούμενων συμβατικών μορφών, καθώς και το γεγονός της κινητικότητας των ίδιων των εξεδρών οι οποίες δεν βρίσκονται πάντοτε σε ζώνες παρακείμενες της αυτής αιγιαλίτιδας ζώνης.

73. Συνεπώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εργασίας στην υφαλοκρηπίδα μπορούν να δικαιολογούν ένα ιδιαίτερο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως, διαφορετικό από αυτό που ισχύει για τις εργασιακές σχέσεις στο *stricto sensu* ολλανδικό έδαφος. Ωστόσο, δεν πρέπει να παροράται το γεγονός ότι εν προκειμένω το κρίσιμο στοιχείο για τον Ολλανδό νομοθέτη δεν ήταν τόσο το είδος της οικείας εργασίας, όσο το απλό γεγονός της κατοικίας του εργαζομένου.

74. Πράγματι, εν προκειμένω, η διαφορετική μεταχείριση την οποία προβλέπει ο Ολλανδός νομοθέτης οφείλεται αποκλειστικά στο γεγονός της κατοικίας. Μεταξύ του συνόλου των εργαζομένων που ασκούν τη δραστηριότητά τους στην υφαλοκρηπίδα, η διαχωριστική γραμμή μεταξύ αυτών οι οποίοι υπάγονται στο κοινό καθεστώς και, ως εκ τούτου, είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένοι, και αυτών οι οποίοι έχουν ως εναλλακτική την υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση ή, ενδεχομένως, το δικαίωμα να αναζητήσουν ορισμένες συμπληρωματικές παροχές, καθορίζεται από το κατά πόσον κατοικούν στις Κάτω Χώρες ή σε άλλο κράτος, έστω και αν σε αμφότερες τις περιπτώσεις εργάζονται για εργοδότες που εδρεύουν στις Κάτω Χώρες.

75. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι η εν λόγω διαφορά υπό το πρίσμα των εμπλεκόμενων εργαζομένων δεν είναι άνευ σημασίας, έστω και μόνο για τον λόγο ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής της υποχρεωτικής ασφαλίσεως, εμπλέκεται πάντοτε ο εργοδότης, ενώ στην περίπτωση της προαιρετικής ασφαλίσεως ο εργαζόμενος είναι αυτός ο οποίος πρέπει να μεριμνήσει για τη σύναψη συμβάσεως και τη διατήρησή της, φέροντας έτσι ατομική ευθύνη η οποία ενίοτε, όπως καταδεικνύει η υπό κρίση υπόθεση, μπορεί να οδηγήσει σε καταστάσεις ιδιαιτέρως επιβλαβείς για τα συμφέροντά του, και οι οποίες δεν μπορούν κατ' ανάγκην να καταλογιστούν σε αυτόν, γεγονός το οποίο ενόψει της ασθενέστερης θέσεώς του στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων δεν πρέπει να είναι αδιάφορο για τη δημόσια εξουσία. Δεν πρέπει να είναι αδιάφορο ούτε και υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης στην περίπτωση κατά την οποία η δυσμενής αυτή κατάσταση οδηγεί σε άνιση μεταχείριση μόνον όσων δεν κατοικούν στο *stricto sensu* έδαφος ενός κράτους μέλους.

28 — C-282/91, Συλλογή 1993, σ. I-1221, σκέψη 16.

76. Εν κατακλείδι, ο Ολλανδός νομοθέτης, έστω και εντός ενός χώρου ο οποίος παρουσιάζει αναμφίβολα ιδιαιτερότητες, επέλεξε ένα κριτήριο διαφοροποιήσεως το οποίο εγείρει σοβαρές υποψίες υπό το πρίσμα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων[29]. Πέραν τούτου, το έπραξε σε ένα ρυθμιστικό πλαίσιο σε σχέση με το οποίο το ίδιο το εθνικό δίκαιο ορίζει ότι η εργασία που παρέχεται στις βιομηχανίες αντλήσεως στη Βόρεια Θάλασσα θεωρείται ότι παρέχεται στο έδαφος των Κάτω Χωρών, έχει δε εφαρμογή το ολλανδικό δίκαιο που διέπει τις συμβάσεις εργασίας (άρθρο 2 του WAMN). Εν συνόψει, πρόκειται για μια αλληλουχία, στο πλαίσιο της οποίας οι δεσμοί της εργασιακής σχέσεως προς το ολλανδικό δίκαιο είναι ιδιαιτέρως στενοί και, ως εκ τούτου, μια επιπρόσθετη απαίτηση όπως είναι ο τόπος της κατοικίας του εργαζομένου αποτελεί αδικαιολόγητο εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των μισθωτών στο έδαφος της Ενώσεως.

77. Φρονώ ότι ο δεσμός της υπό εξέταση εργασιακής σχέσεως δεν είναι απλώς στενός –όπως έκρινε το Δικαστήριο σε υποθέσεις που αφορούσαν εργαζομένους οι οποίοι απασχολούνταν στο εξωτερικό για εργοδότες εγκατεστημένους στο κράτος μέλος–[30], αλλ' εξόχως στενός, δεδομένης της λειτουργικής εξισώσεως εν προκειμένω της υφαλοκρηπίδας προς το έδαφος του κράτους. Εάν ως έδαφος θεωρηθεί ο γεωγραφικός χώρος επί του οποίου εκδηλώνεται η κυριαρχική εξουσία του κράτους μέσω της ασκήσεως των αρμοδιοτήτων των οποίων είναι νόμιμος φορέας στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου, τότε η παρακείμενη της ακτής του υφαλοκρηπίδα αποτελεί έδαφος του κράτους μέλους υπό την ανωτέρω έννοια, ήτοι χώρο επί του οποίου ασκεί την αποκλειστική αρμοδιότητα όσον αφορά, στην περίπτωση αυτή, τις εργασιακές σχέσεις που συνάπτονται για την οικονομική εκμετάλλευσή της. Και ως κρατικό «έδαφος», υπ' αυτήν ακριβώς την έννοια, είναι επίσης «έδαφος» της Ενώσεως για τους σκοπούς της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

78. Με αφετηρία την αντιστοίχιση αυτή, φρονώ ότι πρέπει να εφαρμοστεί η πάγια νομολογία επί του κανονισμού 1408/71. Επομένως, για να χρησιμοποιήσω τη διατύπωση της αποφάσεως της 3ης Μαρτίου 1990, Kits van Heijningen[31], επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι τα κράτη μέλη, καθορίζοντας τις προϋποθέσεις συστάσεως του δικαιώματος για υπαγωγή σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, δεν μπορούν να εξαιρούν από τη νομοθεσία τους τα πρόσωπα «στα οποία εφαρμόζεται η εν λόγω νομοθεσία δυνάμει του κανονισμού 1408/71».

79. Έτσι, στην ανωτέρω υπόθεση κρίθηκε ότι «το άρθρο 13, παράγραφος 2, περίπτωση α', του κανονισμού ορίζει ρητώς ότι ο ασκών έμμισθη δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπάγεται στη νομοθεσία του κράτους αυτού ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Η διάταξη αυτή στερείται οποιασδήποτε πρακτικής αποτελεσματικότητας αν η ρήτρα περί κατοικίας που επιβάλλει η νομοθεσία του κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου ασκείται η έμμισθη δραστηριότητα, για τους σκοπούς της υπαγωγής στο σύστημα ασφαλίσεως που προβλέπει, μπορεί να επεκταθεί στα πρόσωπα που αφορά το άρθρο 13, παράγραφος 2, περίπτωση α'. Όσον αφορά τα εν λόγω πρόσωπα, το άρθρο 13, παράγραφος 2, περίπτωση α', έχει ως συνέπεια να υποκαθιστά την προϋπόθεση κατοικίας με άλλη προϋπόθεση, βασιζόμενη στην άσκηση της έμμισθης δραστηριότητας στο έδαφος του ενδιαφερομένου κράτους μέλους.»

29 — Τις απόψεις μου γι' αυτήν την ύποπτη προϋπόθεση εξέθεσα, σε διαφορετική αλληλουχία, με τις προτάσεις μου επί της υποθέσεως C-503/09, Stewart, σημείο 36, η οποία δεν στερείται ενδιαφέροντος στην υπό κρίση υπόθεση, έστω και αν ο A. Salemink έχει την ολλανδική ιθαγένεια. Το βέβαιο είναι ότι η εθνική νομοθεσία την οποία παραθέτει το Rechtbank Amsterdam θίγει κυρίως τους αλλοδαπούς εργαζομένους. Συναφώς, όπως τόνισε η Επιτροπή, εκκρεμεί επί του παρόντος προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά του Βασιλείου των Κάτω Χωρών ερειδόμενη στο άρθρο 258 ΣΛΕΕ με αίτημα να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, αρνούμενο συγκεκριμένες παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως σε υπηκόους άλλων κρατών μελών οι οποίοι, όπως ο A. Salemink, εργάζονται σε εξέδρες αντλήσεως πετρελαίου εγκατεστημένες στην ολλανδική υφαλοκρηπίδα, χωρίς να κατοικούν στις Κάτω Χώρες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει έναντι της Ενώσεως.

30 — Αντί πολλών, απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-396/05, C-4196/05 και C-450/05, Habelt (Συλλογή 2007, σ. I-11895, σκέψη 122).

31 — C-2/89, Συλλογή 1990, σ. I-1755, σκέψεις 20 και 21.

VII – Πρόταση

80. Ενόψει των όσων έχουν εκτεθεί, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Rechtbank Amsterdam ως εξής:

«Αντιβαίνει στις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που έχουν ως αντικείμενο την εμπέδωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ιδίως στις διατάξεις των τίτλων I και II του κανονισμού 1408/71, και στα άρθρα 39 και 299 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρα 45 ΣΛΕΕ και 52 ΣΛΕΕ, αντιστοίχως, σε συνδυασμό προς το άρθρο 355 ΣΛΕΕ) η μη υπαγωγή στο υποχρεωτικό εθνικό σύστημα ασφαλίσεως μισθωτών εργαζομένου που ασκεί τη δραστηριότητά του για εργοδότη εγκατεστημένο στις Κάτω Χώρες, εκτός του *stricto sensu* ολλανδικού εδάφους, σε σταθερή εγκατάσταση που βρίσκεται στην ολλανδική ζώνη της υφαλοκρηπίδας, αποκλειστικά και μόνο διότι δεν κατοικεί στις Κάτω Χώρες, αλλά σε άλλο κράτος μέλος, έστω και αν του παρέχεται η δυνατότητα να συνάψει προαιρετική ασφάλιση».